

Izvorni znanstveni članak
UDK: 371.3:81'243
(075.2)

Primljen: 21. 4. 2016.
Prihvaćen: 22. 6 2016.

ZADOVOLJSTVO POSLOM NASTAVNIKA NJEMAČKOGA JEZIKA U HRVATSKOJ

*Jasminka Pernjek**

Srednja škola „Krapina“ (Jezična gimnazija)

*Ivana Matic**

Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

Zadovoljstvo poslom važan je indikator osjećane kvalitete života i čimbenik koji ima povratni učinak na kvalitetu rada pojedinca. Prema provedenim istraživanjima zadovoljstvo nastavnika najvažniji je pojedinačni čimbenik obrazovnog uspjeha učenika. Studije temeljene na teoriji samoodređenja ukazuju na korelacije između (ne)zadovoljstva određenim aspektima zanimanja, samoregulirane motivacije nastavnika te motivacije i postignuća učenika. Ovo se istraživanje bavi čimbenicima zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika u Hrvatskoj. Cilj je ovog eksplanatornog istraživanja utvrditi koji čimbenici utječu na (ne)zadovoljstvo poslom nastavnika njemačkoga jezika, a time i na učinkovitosti učenja i poučavanja. Istraživanje je provedeno tijekom skupa Hrvatskog društva učitelja i profesora njemačkoga jezika u listopadu 2015., a ispitanici su bili nastavnici u osnovnim i srednjim školama. Kao mjerni instrument korišten je upitnik konstruiran za prethodna istraživanja zadovoljstva nastavnika u Švicarskoj. Rezultati su pokazali kako je mnogo više čimbenika zadovoljstva nego nezadovoljstva. Čimbenik koji se pokazao kao najznačajniji uzrok zadovoljstva nastavnika rad je s djecom.

Ključne riječi: motivacija, nastavnici njemačkoga jezika, teorija samoodređenja, zadovoljstvo poslom

* jpernjek@gmail.com

* ivanamati@gmail.com

1. UVOD

Zadovoljstvo poslom važan je indikator osjećane kvalitete života, a osim utjecaja na ukupno zadovoljstvo životom pojedinca, ono ima neposredan povratni učinak na kvalitetu njegova rada, što opet ima direktne posljedice i na njegovo osobno i društveno okruženje. Istraživanja pokazuju da je zadovoljstvo nastavnika najvažniji pojedinačni čimbenik obrazovnog uspjeha učenika. Provedene studije u ovom području temeljene na teoriji samoodređenja (Self-Determination-Theory, Deci i Ryan, 1994) ukazuju na korelacije između (ne)zadovoljstva određenim aspektima zanimanja i uvjeta rada, samoregulirane motivacije nastavnika te motivacije i školskih postignuća učenika. Unatoč tomu, tema motivacije i zadovoljstva poslom nastavnika do sad nije bila u centru pozornosti empirijskih istraživanja, za razliku od intenzivnog istraživanja motivacije učenika i učinaka koje afektivni faktori imaju na učinkovitost učenja.

2. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

S obzirom na važnu ulogu koju zanimanje i zadovoljstvo njime ima u životu svakog pojedinca, postavlja se pitanje kako definirati taj konstrukt. Zadovoljstvo postignućima u odabranom zanimanju usko je povezano sa zadovoljstvom životom, a uspjeh u poslu često se dovodi u vezu s konceptom sebe kao osobe. Murray (1938) kao izvor motivacije navodi želju za postizanjem određenog cilja. Prema Murrayu, ljudima je karakteristična potreba za ostvarenjem određenih postignuća (*need for achievement*), za dostizanjem određenog standarda, a radnu se motivaciju može shvatiti kao težnju za približavanjem mjerilima postavljenima na osobnoj ljestvici kvalitete. Brojna se istraživanja zadovoljstva poslom temelje na teoriji samoodređenja (Deci i Ryan, 1994, 2002) koja polazi od teze da samoregulirana motivacija ovisi o zadovoljenju temeljnih psiholoških potreba za autonomijom, kompetencijom i društvenom uklopljenosti. Deci i Ryan razlikuju pet izvora motivacije, od eksternalne preko introjicirane, identificirane i integrirane pa do intrinzične motivacije koja potiče na djelovanje ne zbog očekivane nagrade ili izbjegavanja negativnih posljedica, nego upravo zbog zadovoljstva vršenjem određene radnje ili posla. Istraživanja su pokazala da se samoodređene osobe

pojačano identificiraju sa svojim zanimanjem i poslom koji rade i iskazuju veće zadovoljstvo poslom.

Što se tiče zadovoljstva poslom u kontekstu nastavničke profesije, Stamouli (u Grassl, 2012) zadovoljstvo poslom definira kao konstrukt u kojem se odražava emocionalni i kognitivni stav nastavnika prema različitim aspektima rada u školi. Kao što ističu Müller, Andreitz i Hanfstingl (2008) u svom radu temeljenu na teoriji samoodređenja, najzadovoljniji su oni nastavnici koji mogu sami sebe motivirati i stvari čine zato što ih vesele, a samoregulacija je medijator na putu do razvoja intrinzične motivacije (Hanfstingl i sur., 2010), koja se između ostalog ogleda i u motiviranom pristupu oblikovanju nastave, a time pozitivno djeluje i na motivaciju učenika (Müller, Andreitz i Palekčić, 2008).

Za razliku od intenzivnog istraživanja motivacije za učenje i njezina učinka na rezultate učenja, puno je manje pažnje posvećeno motivaciji nastavnika, a relativno je slabo istraženo područje međudjelovanja motivacije nastavnika na motivaciju i školska postignuća učenika. Rezultati istraživanja korelacija u tom odnosu (Müller, Andreitz i Hanfstingl, 2008) ukazuju na direktne i indirektne veze između institucionalnih uvjeta, potpore koju nastavnici dobivaju od kolega i uprave škole, i motivacije učenika.

Dorman, Fisher i Waldrip (2006) ističu da je kvaliteta interakcije koju nastavnik ostvaruje s učenicima ključna determinanta učenja, a Wang, Heartel i Walberg (1993) zaključuju da razredna interakcija ima gotovo jednak utjecaj na učenje kao i karakteristike učenika. Ipfling, Peez i Gamsjager (1995) dokazuju postojanje korelacije između zadovoljstva poslom nastavnika i razine školskih postignuća učenika. Povećanje kvalitete nastave dovodi se u vezu sa zadovoljstvom nastavnika svojim poslom: budući da se svaka aktivnost u razrednom diskursu temelji na interakciji nastavnika i učenika, smatra se da visoka razina zadovoljstva nastavnika može imati pozitivne učinke na zadovoljstvo i motivaciju učenika. Korelaciju tih varijabla prepoznala je i Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD, 2005) koja je zbog toga potaknula istraživanje o ulozi nastavnika za kvalitetu obrazovanja. Rezultati istraživanja provedenog u 25 zemalja svijeta upućuju na zaključak da se utjecajem na kvalitetu nastavnika može pozitivno utjecati na obrazovna postignuća učenika. Stoga se kao zadatak postavlja težnja

zadržavanja dobrih nastavnika u obrazovnom sustavu. S velikim fluktuacijama i odljevom nastavnog kadra suočile su se brojne europske zemlje, među njima i Švicarska. Kako bi se utvrdilo stanje u nastavničkoj profesiji te političkim strukturama dalo konkretne smjernice za uvođenje smislenih promjena u nastavnu praksu, Udruga švicarskih nastavnica i nastavnika (Dachverband Schweizer Lehrerinnen und Lehrer) od 1990. provodi istraživanja o zadovoljstvu poslom nastavnika. Rezultati (Landert, 2002; Landert, 2009) pokazuju da nastavnici iskazuju najveće zadovoljstvo onim aspektima rada koji su direktno povezani s nastavom, radom u razredu i suradnjom s kolegama. Najveće nezadovoljstvo javlja se u aspektima u kojima nastavnici osjećaju ograničenje autonomije rada, ali i vezano uz rastuće opterećenje zbog rada s učenicima socijalno problematičnih slojeva te uz nekooperativne roditelje. Bieri (2002) u svojoj studiji provedenoj na uzorku od 1600 nastavnika dolazi do zaključka da nastavnici vole poučavati i ostaju u sustavu, iako se često žale na uvjete rada, male plaće i nedostadni društveni ugled, a odlučujući su faktor ostanka mogućnost samoostvarenja i zadovoljstvo rada s djecom. Kao indikator zadovoljstva poslom može se promatrati i odgovor na pitanje o eventualnom ponovnom odabiru istog zanimanja: tri su četvrtine ispitanika tako zadovoljne svojim zanimanjem da bi ga ponovno odabrali kad bi ponovno mogli birati svoje buduće zanimanje. Razlozi za ponovni odabir nastavničkog zanimanja preklapaju se s razlozima zadovoljstva poslom: rad s djecom i mladima, slobodno vrijeme, autonomija, kreativnost u poslu, a kao razlozi protiv ponovnog odabira zanimanja nastavnika navode se niska plaća, uvjeti rada i veličina razrednog odjela, nedostatak priznanja, loš društveni status, nemogućnost napredovanja, stres (Bieri, 2006). Rezultate studija iz Švicarske podupiru i rezultati istraživanja u južnoj Njemačkoj na uzorku 120 nastavnika. Kao što navodi Krampen (1978), nastavnici su najzadovoljniji kontaktom s učenicima, radom u razredu i kontaktom s kolegama, a najniže je zadovoljstvo izraženo u odnosu na (ne)mogućnost stručnog usavršavanja, (ne)mogućnost napredovanja te odnosom s upravom škole. Varijable kod kojih se uočava pozitivna korelacija sa zadovoljstvom poslom i zanimanjem jesu dob i godine radnog iskustva.

Istraživanje provedeno na uzorku od 120 ispitanika u Južnom Tirolu (Grassl, 2012) također potvrđuje prethodna istraživanja: spremnost nastavnika

da ponovno odaberu svoje zanimanje - kad bi se našli u situaciji ponovnog odabira zanimanja, za to bi se odlučilo više od 85 % ispitanika. Unatoč svim negativnim aspektima, nastavničko je zanimanje još uvijek poželjno: svake godine na nastavničke smjerove njemačkih sveučilišta upisuje se 35.000 studenata.

Slični rezultati vidljivi su i u Hrvatskoj. Prema Šimić Šašić, Klarin i Grbin (2013) u istraživanju u kojem je sudjelovalo 179 studenata za učitelje Sveučilišta u Zadru, budući su učitelji ponajprije motivirani čimbenicima vezanima uz privlačnost rada s djecom i djelovanje na budućnost djece i adolescenata, a na trećem je mjestu intrinzična vrijednost poučavanja.

3. METODOLOGIJA

Ovo se istraživanje bavi faktorima zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika u Hrvatskoj. Cilj je ovog eksplanatornog istraživanja utvrditi koji čimbenici utječu na (ne)zadovoljstvo poslom nastavnika njemačkoga jezika te ukazati na aspekte koje bi trebalo mijenjati radi povećanja razine zadovoljstva nastavnika, a time i učinkovitosti učenja i poučavanja.

3.1. Ispitanici

U ovom istraživanju sudjelovalo je 57 ispitanika (N=57) od čega je muških bilo 4, a ženskih 53. Prosječna je starost ispitanika 38 godina (M = 38,58; SD= 8,579), s time da je najmlađi ispitanik imao 24 godine, a najstariji 59. Ukupni je prosječni radni staž ispitanika 11 godina (M=12,675; SD=7,856), pri čemu najmanje zaposlena osoba radi tek godinu dana, a najviše 33 godine. Većina ispitanika zaposlena je u srednjoj školi (NSŠ= 27) i osnovnoj školi (NOŠ=25), na fakultetu i u vrtiću radi po jedan ispitanik, a u školi stranih jezika 3 ispitanika. Od navedenih ispitanika njih 17 napredovalo je u zvanju. Među ispitanicima nalazi se 12 doktora znanosti, 2 doktoranda, 19 razmišlja o upisivanju doktorskog studija, no najveći broj, 24, ne razmišlja o tom niti je uključen u daljnje obrazovanje. Više od polovice ispitanika provodi izvannastavne aktivnosti za promicanje njemačkoga jezika (N=30), a druga polovica nije angažirana u izvannastavnim aktivnostima (N=27).

3.2. *Instrument*

Podaci su prikupljeni *online* pomoću ankete. Anketa je sastavljena po uzoru ankete doktorskog istraživanja (T. Bieri, 2002, Die berufliche Situation aus der Sicht der Lehrpersonen) uz preinake na temelju aktualne situacije u domaćem obrazovnom sustavu. Anketa je bila isključivo anonimna, a svi su je ispitanici ispunjavali dobrovoljno bez naknade za sudjelovanje u istraživanju. Upitnik se sastoji od dvaju dijelova. Prvi je dio upitnika anketa od 37 čestica (aspekta) kojima je cilj pronaći uzročnike zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavnika u poslu. Za vrednovanje svake čestice nastavnicima je bila ponuđena Likertova skala s 5 stupnjeva vrijednosti, pri čemu je 1 značilo da su jako nezadovoljni, a 5 jako zadovoljni. Osim 37 aspekta zadovoljstva koje sadrži upitnik, na kraju ankete nastavnicima su postavljena dva pitanja otvorenoga tipa u kojima se od njih tražilo da navedu tri glavna razloga za zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo svojim poslom. Otvorena su pitanja dodana upitniku kako bi se otkrili eventualni dodatni čimbenici i uzroci zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika poslom, a koji nisu obuhvaćeni česticama iz prvog dijela.

Podaci dobiveni anketom obrađivani su statističkim programom SPSS za društvene znanosti te softwareom AntConc za analizu tekstova. Za statističku analizu podataka rabila se deskriptivna i frekvencijska analiza. Za potrebe analize rezultata ovog istraživanja aspekti upitnika iz prvog dijela grupirani su u sedam grupa. Grupe su podijeljene s obzirom na povezanost sadržaja čestica, a u daljnjem će se radu spominjati sedam kategorija čimbenika zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika kao u (1).

(1)

1. *radna klima* (3, 12, 15)
2. *poslovni uvjeti* (5, 8, 11, 13, 18, 28, 33)
3. *sloboda u obavljanju posla* (17, 26, 29, 34)
4. *neposredni odgojno-obrazovni rad* (1, 2, 14, 16, 19, 24, 27, 30, 31)
5. *poslovno opterećenje* (20, 21, 23, 36)
6. *vlastito napredovanje i samoostvarenje* (4, 7, 9, 10, 32, 37)
7. *priznavanja nastavnika i nastavničke profesije* (6, 15, 22, 25, 35)

4. REZULTATI

U ovom dijelu rada prikazat će se ukupni rezultat ispitivanja zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom te rezultati po kategorijama čimbenika zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavnika poslom prema prosječnim vrijednostima za pojedine kategorije te pojedini aspekt, odnosno pojedinu česticu upitnika u pripadajućoj kategoriji. Kao mjeru zadovoljstva uzete su vrijednosti 4 i 5 na Likertovoj skali, a kao mjera nezadovoljstva uzete su vrijednosti 1 i 2 na Likertovoj skali od 5 stupnjeva, pri čemu 1 znači jako nezadovoljni, a 5 jako zadovoljni. Srednje vrijednosti, odnosno stupanj 3 na Likertovoj skali, okarakterizirane su kao neutralne, što znači da nastavnici nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni pojedinim aspektom svoga posla.

4.1. Ukupni rezultat zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika

Srednja ocjena zadovoljstva nastavnika njihovim poslom u ovom je istraživanju 3,35 (na Likertovoj skali slaganja od 5 stupnjeva, pri čemu je najviša ocjena 5). Gledajući pojedinačne rezultate po kategorijama faktora (ne)zadovoljstva, rezultati su pokazali da su nastavnici njemačkoga jezika najzadovoljniji neposrednim odgojno-obrazovnim radom ($M=3,71$), radnom klimom ($M=3,55$) te slobodom u obavljanju posla ($M=3,51$), kao što je prikazano u tablici 1.

Tablica 1. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika mogućnošću vlastitog napredovanja i samoostvarenja

	Ukupni rezultat zadovoljstva	Radna klima	Radni uvjeti	Sloboda u poslu	Odgovno-obrazovni rad	Opterećenje	Napredovanje i samoostvarenje	Priznavanje rada
N	57	57	57	57	57	57	57	57
M	3,35	3,55	3,20	3,51	3,71	2,94	3,28	3,21
SD	,538	,842	,630	,787	,525	,701	,767	,698

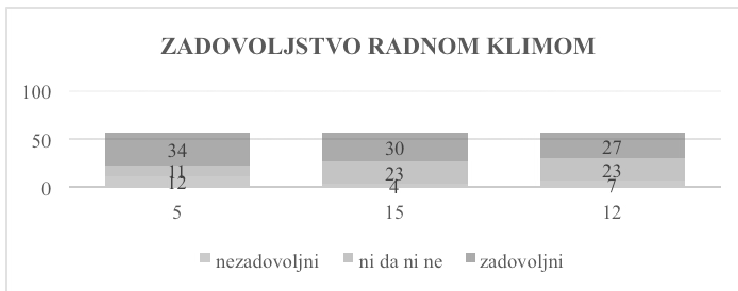
4.2. Zadovoljstvo radnom klimom

U kategoriji faktora zadovoljstva radnom klimom (2), koja obuhvaća aspekte upitnika 3, 12 i 15, rezultati su pokazali da su nastavnici njemačkoga jezika uglavnom zadovoljni radnom klimom na svom radnom mjestu ($M=3,55$, $C=3$), kao što je vidljivo na slici 1. Nastavnici su najzadovoljniji potporom koju imaju

od svojih kolega. Suradnjom s kolegama te priznavanjem njihova posla od strane kolega također su vrlo zadovoljni. Radna je klima aspekt nastavničkog posla kojim su nastavnici njemačkoga jezika zadovoljni.

(2)

č. 3	<i>potpora kolega</i>	M=3,56, C=4
č.15	<i>priznanje posla od kolega</i>	M=3,61, C=3
č.12	<i>suradnja u kolegiju</i>	M=3,47, C=3

Slika 1. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika radnom klimom

4.3. Zadovoljstvo poslovnim i radnim uvjetima

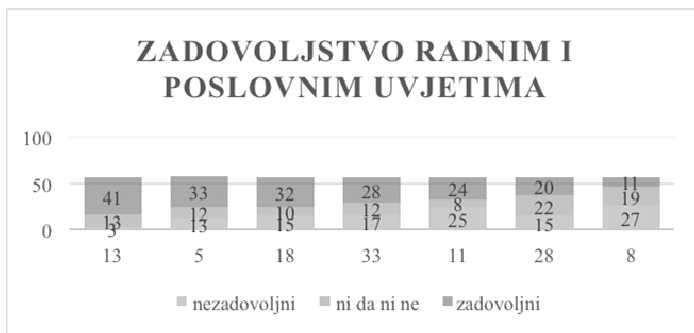
Kategorijom faktora zadovoljstva poslovnim i radnim uvjetima (3), koja obuhvaća aspekte 5, 8, 11, 13, 18, 28 i 33 upitnika, nastavnici njemačkoga jezika nisu ni jako nezadovoljni, ali ni naročito zadovoljni (M=3,20, C=3), kao što je vidljivo na slici 2.

(3)

č. 8	<i>plaća</i>	M=2,60, C=2
č. 28	<i>količina slobodnog vremena</i>	M=3,09, C=3
č. 11	<i>zaštita od gubitka posla</i>	M=2,88, C=4
č. 33	<i>opremljenost škole</i>	M=3,25, C=4
č. 18	<i>veličina razreda</i>	M=3,28, C=4
č. 5	<i>vodstvo škole</i>	M=3,40, C=4
č. 13	<i>trajanje praznika</i>	M=3,93, C=4

Najveće nezadovoljstvo nastavnika njemačkog jezika u ovoj kategoriji uzrokuje plaća. Nastavnici su također nezadovoljni količinom slobodnog vremena, odnosno zaštitom od gubitka posla. Vrlo su zadovoljni

opremljenošću škole, veličinom razreda u kojima predaju, vodstvom škole, a faktor koji uzrokuje najveće zadovoljstvo nastavnika u ovoj kategoriji jest trajanje praznika.

Slika 2. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika radnim i poslovnim uvjetima

4.4. *Zadovoljstvo slobodom u obavljanju posla*

Kategorijom faktora zadovoljstva koji se odnose na slobodu pri obavljanju nastavničkoga posla nastavnici su uglavnom zadovoljni ($M=3,51$, $C=4$). Zadovoljstvo nastavnika ovom kategorijom vidljivo je iz statističkog podatka koji govori da se najviše puta ponavlja vrijednost 4 na Likertovoj skali ($C=4$), pri čemu 4 znači zadovoljan. Ova kategorija obuhvaća aspekte 17, 26, 29 i 34, kao što je prikazano u (4).

(4)

č. 26 mogućnost promjena $M=3,72$, $C=3$

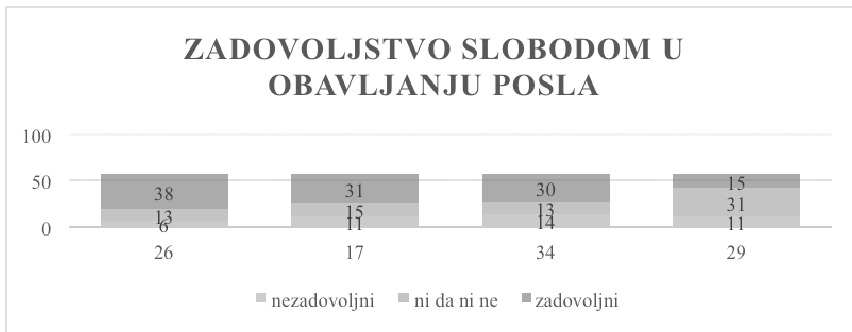
č. 17 sloboda pedagoškog djelovanja $M=3,44$, $C=4$

č. 34 mogućnost vlastite raspodjele posla $M=3,37$, $C=4$

č. 29 administrativni i organizacijski rad $M=3,04$, $C=3$

Nastavnici njemačkoga jezika zadovoljni su slobodom koju imaju pri obavljanju nastavničkoga posla. Iako se administrativni posao često nameće kao veliki izvor nezadovoljstva nastavnika njihovom poslom, rezultati ovog istraživanja pokazuju da tome nije tako. Podjednaki je broj ispitanika koji su tim aspektom zadovoljni, odnosno nezadovoljni. Zadovoljni su također i mogućnošću promjena koje im pruža njihov posao, mogućnošću vlastite raspodjele posla te slobodom pri pedagoškom djelovanju. Broj ispitanika koji

je izrazio zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo aspektima iz ove kategorije prikazan je na slici 3.

Slika 3. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika slobodom u obavljanju nastavničkoga posla

4.5. Zadovoljstvo radom u neposrednom odgojno-obrazovnom procesu

Rezultati faktora zadovoljstva koji se odnose na rad u neposrednom odgojno-obrazovnom procesu pokazuju da su nastavnici njemačkoga jezika najzadovoljniji upravo tim dijelom svojega posla ($M=3,78$, $C=4$). Na skali zadovoljstva od 1 do 5, za ukupan broj aspekata, srednja je ocjena 3,78, a najviše se ponavlja vrijednost 4, pri čemu 4 znači zadovoljan/zadovoljna. Ova kategorija obuhvaća aspekte 1, 2, 14, 16, 19, 24, 27, 30, 31, kao što je vidljivo u (5).

(5)

č. 27 spremnost učenika na učenje $M=3,00$, $C=3$

č. 19 motivacija učenika $M=3,26$, $C=4$

č. 24 disciplina učenika $M=3,37$, $C=4$

č. 30 uspjeh rada u neposrednoj nastavi $M=3,60$, $C=4$

č. 31 učenička volja/želja za nastavom $M=3,74$, $C=4$

č. 14 uspjesi u odgojnim zadacima $M=3,79$, $C=4$

č. 1 mogućnost obavljanja odgovornog posla $M=3,91$, $C=4$

č. 2 rad s djecom $M=4,35$, $C=5$

č. 16 odnosi s učenicima $M=4,39$, $C=5$

U ovoj kategoriji nastavnici su zadovoljni gotovo svim aspektima koji se odnose na neposredni odgojno-obrazovni rad. Jedini aspekt kojim su podjednako zadovoljni, odnosno nezadovoljni jest spremnost učenika na učenje. Preostali aspekti uzrokuju zadovoljstvo nastavnika. Zadovoljni su motivacijom i disciplinom svojih učenika. Uspjeh u neposrednoj nastavi te u odgojnim zadacima čini ih izrazito zadovoljnim. Nastavnički posao vide kao mogućnost obavljanja odgovornog posla. Iako nisu pretjerano zadovoljni spremnošću učenika na učenje, zadovoljni su njihovom voljom za nastavom njemačkoga jezika. Najzadovoljniji su odnosima koje imaju s učenicima te u samom radu s djecom. Od ukupnog broja ispitanika kod aspekta koji se odnosi na rad s djecom te odnose s učenicima samo je jedan ispitanik za oba aspekta naveo da je nezadovoljan, a 3, odnosno 7 naveli su da su ni zadovoljni ni nezadovoljni. U ovoj je kategoriji sadržan aspekt koji izaziva najviše zadovoljstva nastavnika njihovim poslom, a to je rad s djecom (93 %). Broj ispitanika koji je izrazio zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo aspektima iz ove kategorije prikazan je na slici 4.

Slika 4. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika radom u neposrednom odgojno-obrazovnom procesu

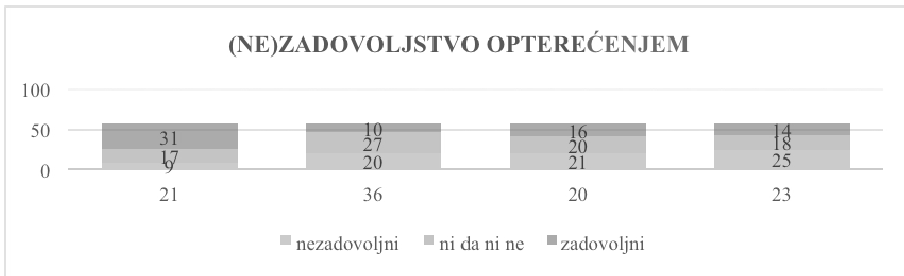
4.6. (Ne)zadovoljstvo opterećenjem u obavljanju posla

Jedna je od kategorija zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavničkim poslom i opterećenje u obavljanju posla. Ova kategorija sadrži aspekte 20, 21, 23 i 36, kao što je prikazano u (6). Nastavnici su ovom kategorijom uglavnom nezadovoljni ($M=2,94$, $C=4$).

(6)

č. 23 *djelovanje nastavničkog posla na zdravlje* M=2,68, M=2č. 36 *vremensko opterećenje* M=2,70, C=3č. 20 *psihičko opterećenje* M=2,86, C=3č. 21 *vlastita sigurnost* M=3,51, C=4

Aspekt opterećenja koji uzrokuje nastavničko nezadovoljstvo poslom djelovanje je nastavničkog posla na zdravlje. Nastavnici također nisu zadovoljni vremenskim opterećenjem te osjećaju psihičko opterećenje poslom. Vlastita sigurnost jedini je aspekt u ovoj kategoriji kojim su nastavnici zadovoljni. Iako taj posao drže nepovoljnim za vlastito fizičko zdravlje, smatraju ga sigurnim. Broj ispitanika koji je izrazio zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo aspektima iz ove kategorije prikazan je na slici 5.

Slika 5. (Ne)zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika opterećenjem

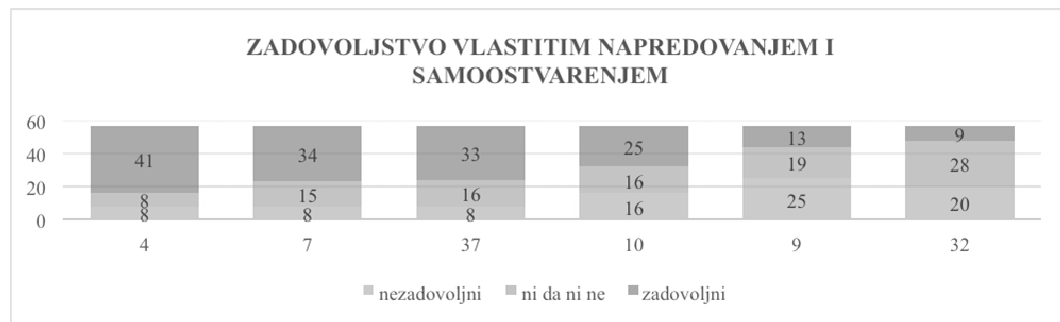
4.7. *Zadovoljstvo vlastitim napredovanjem i samoostvarenjem u poslu*

Aspektima nastavničkog posla koji se odnose na vlastito napredovanje i samoostvarenje nastavnici njemačkoga jezika uglavnom su zadovoljni (M=3,28, C=4). Ova kategorija obuhvaća aspekte 4, 7, 9, 10, 32 i 37, kao što je prikazano u (7).

(7)

č. 9 *mogućnost napredovanja* M=2,77, C=2č. 32 *daljnji osobni razvoj u školstvu* M=2,75, C=3č. 10 *mogućnost daljnjeg školovanja i doškoloovanja* M=3,23, C=4č. 37 *mogućnost učenja nečeg novog* M=3,54, C=4č. 4 *primjena osobnih sposobnosti i znanja* M=3,79, C=4č. 7 *mogućnost samoostvarenja* M=3,61, C=4

Nastavnici njemačkoga jezika zadovoljni su mogućnošću samoostvarenja, no nezadovoljni su mogućnošću napredovanja i daljnjim osobnim razvojem u školstvu. Vide mogućnosti daljnjeg školovanja te učenja nečeg novog. Vrlo su zadovoljni mogućnošću primjene osobnih sposobnosti i znanja. Ipak, mogućnost napredovanja u poslu velik im je izvor nezadovoljstva. Broj ispitanika koji su zadovoljni, odnosno nezadovoljni aspektima ove kategorije prikazan je na slici 6.

Slika 6. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika mogućnošću vlastitog napredovanja i samoostvarenja

4.8. Zadovoljstvo priznavanjem nastavničke profesije

Kategorija faktora zadovoljstva priznavanjem nastavničke profesije od strane drugih obuhvaća aspekte 6, 15, 22, 25 i 35, kao što se vidi u (8).

(8)

č. 6 od strane vodstva škole $M=3,51$, $C=4$

č. 15 od strane kolega $M=3,61$, $C=3$

č. 22 od strane roditelja $M=3,23$, $C=3$

č. 25 od strane učenika $M=3,75$, $C=4$

č. 35 od strane društva i javnosti $M=1,95$, $C=1$

Prosječni je rezultat zadovoljstva ovom kategorijom srednji, što znači da su nastavnici ukupno gledajući ni zadovoljni ni nezadovoljni tim aspektom posla ($M=3,21$, $C=3$). Ako se gledaju pojedinačni aspekti ove kategorije, onda je vidljivo da su u većini slučajeva nastavnici zadovoljni priznavanjem svojega posla, i to od strane vodstva škole, od strane kolega, od strane roditelja te

najviše od strane učenika (68 %). Najveći je izvor nezadovoljstva u ovoj kategoriji, ali i gledajući sve aspekte zajedno, ugled nastavničke profesije u društvu i javnosti. Broj ispitanika po zadovoljstvu, odnosno nezadovoljstvu s obzirom na određeni aspekt ove kategorije prikazan je na slici 7.

Slika 7. Zadovoljstvo nastavnika njemačkoga jezika priznavanjem nastavničkog posla od strane drugih

5. FAKTORI (NE)ZADOVOLJSTVA NASTAVNIKA NJEMAČKOGA JEZIKA

Cilj ovog istraživanja bio je pronaći aspekte posla nastavnika njemačkoga jezika u Hrvatskoj koji uzrokuju njihovo zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo. Kao takvi istaknuli su se pojedini aspekti iz nekoliko prethodno prikazanih kategorija faktora zadovoljstva. U daljnjem dijelu ovog rada posebno su prikazani faktori zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavnika njihovim poslom.

5.1. Faktori nezadovoljstva nastavnika njemačkog jezika poslom

Prema prethodno prikazanoj analizi pojedinačnih aspekata zadovoljstva, odnosno nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim zanimanjem, nekoliko se aspekata istaknulo kao faktori koji uzrokuju nezadovoljstvo nastavnika. Sveukupno je 9 izraženih faktora koji utječu na nastavnikovo nezadovoljstvo poslom, kao u tablici 2.

Tablica 2. Aspekti nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom

Aspekti nezadovoljstva	Vrijednosti (srednja ocjena i postotak)
Ugled u društvu i javnosti	M=1,95, 73,7 %
Plaća	M= 2,60, 47,4 %
Djelovanje nastavničkog posla na zdravlje	M=2,68, 43,9 %
Mogućnost napredovanja	M=2,77, 43,9 %
Zaštita od gubitka posla	M=2,88, 43,9 %
Psihičko opterećenje	M=2,86, 36,8 %

Iako je pretpostavka da su nastavnici najnezadovoljniji svojim primanjima, plaća nije glavni izvor nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovom poslom. Glavni je faktor nezadovoljstva nastavnika njihov ugled u javnosti i društvu. Čak 73,7 % ispitanika tvrdi da je izrazito nezadovoljno načinom na koji je prezentiran i viđen u javnosti. Nastavnici njemačkoga jezika smatraju da njihov posao nepovoljno utječe na njihovo zdravlje te da su pri tome psihički opterećeni. Isto tako smatraju da im posao ne pruža mogućnost napredovanja. Jedan od faktora kojim također nisu zadovoljni nedovoljna je zaštita od gubitka posla koji obavljaju.

5.2. Faktori zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika poslom

Iako je ovo istraživanje pokazalo izvore i uzroke nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom, istraživanje je pokazalo i velik broj poslovnih aspekata kojima su nastavnici izrazito zadovoljni. Pozitivnih aspekata nastavničkog posla mnogo je više nego aspekata koji uzrokuju nezadovoljstvo. Budući da je velik broj istaknutih aspekata zadovoljstva, oni su podijeljeni u pet kategorija: *učenici, uspjeh u poslu, sloboda i fleksibilnost u poslu, radna okolina te uvjeti rada*, a što je prikazano u tablici 3.

Tablica 3. Aspekti zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom

Kategorija faktora zadovoljstva	Elementi kategorije
UČENICI	odnosi s učenicima (M=4,39, 93 %), rad s djecom (M=4,35, 86 %), priznavanje učiteljeva posla od strane učenika (M=3,75, 68,4 %), učenička volja za nastavom (M=3,74, 63,2 %), disciplina učenika (M=3,37, 54,4 %)

USPJEH U POSLU	uspjesi u odgojnim zadacima (M=3,79, 71,9 %), uspjeh rada u neposrednoj nastavi (M=3,60, 64,9 %)
SLOBODA I FLEKSIBILNOST U POSLU	mogućnost primjene osobnih znanja i sposobnosti (M=3,79, 71,9 %), mogućnost promjena (M=3,72, 66,7 %), mogućnost samoostvarenja (M=3,61, 59,6 %), mogućnost učenja nečeg novog (M=3,54, 57,9 %), sloboda pedagoškog djelovanja (M=3,44, 54,4 %), mogućnost vlastite raspodjele posla (M=3,37, 52,6 %)
RADNA OKOLINA	potpora kolega (M=3,56, 59,6 %), priznavanje od vodstva škole (M=3,51, 59,6 %), vodstvo škole (M=3,40, 57,9 %), priznanje posla od kolega (M=3,61, 52,6 %),
RADNI UVJETI	mogućnost obavljanja odgovornog posla (M=3,91, 77,2 %), trajanje praznika (M=3,93, 71,9 %), vlastita sigurnost (M=3,51, 54,4 %), veličina razreda (M=3,28, 56,1 %)

Hrvatski nastavnici njemačkoga jezika najzadovoljniji su radom s učenicima. Čak 93 % ispitanika najzadovoljnije je odnosima sa svojim učenicima, a više od 80 % njih radom s djecom. Dijelovi posla koji ih također čine vrlo zadovoljnima jesu priznavanje njihova posla od strane učenika te učenička volja za nastavom. Osim učenicima, vrlo su zadovoljni i vlastitim uspjehom na poslu te mogućnostima koje im njihovo zanimanje pruža u odnosu na fleksibilno i samostalno raspoređivanje posla. Ovaj im posao pruža mogućnost primjene vlastitih znanja, ali i promjene te samoostvarenje, a smatraju da im posao omogućuje učenje novih stvari. Nastavnici njemačkoga jezika vrlo se ugodno osjećaju u svojem kolektivu te uživaju veliku potporu kolega i vodstva škole, a zadovoljni su time kako kolege priznaju njihov posao. Osim kolega, zadovoljni su i uvjetima rada, točnije trajanjem praznika, veličinama razreda, mogućnošću obavljanja odgovornog posla te sve aktualnijom temom u posljednje vrijeme, vlastitom sigurnošću u školi.

6. ANALIZA OTVORENIH PITANJA

Drugi je dio istraživanja zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom također istraživao faktore (ne)zadovoljstva s obzirom na to da je pretpostavljena mogućnost da upitnikom nisu obuhvaćeni svi eventualni

izvori i uzroci (ne)zadovoljstva u poslu nastavnika. Ispitanicima su stoga postavljena dva pitanja otvorenoga tipa kao u (9).

(9)

Koji su to aspekti Vašeg trenutnog posla koji Vas najviše zadovoljavaju?

Koji su to aspekti Vašeg trenutnog posla koji Vam najviše smetaju?

Od nastavnika se tražilo da nabroje tri aspekta svojega posla kojima su najzadovoljniji te tri aspekta koji im najviše smetaju.

6.1. Instrument

Rezultati ovog dijela istraživanja obrađivani su pomoću softwera AntConc 3.5.0 (Dev) w (Windows) 2015, koji je dostupan besplatno na istoimenim internetskim stranicama. Navedeni se program primjenjuje za analize i istraživanja u jeziku struke. Program sadrži brojne opcije, no u ovom istraživanju korištene su dvije: *Wordlist* i *Concordance*. Opcija *Wordlist* korištena je za dobivanje liste riječi koje su poredane prema njihovoj učestalosti pojavljivanja u tekstu, a opcijom *Concordance* provjeravala se tražena riječ u njezinu tekstualnom okruženju kako bi se vidio sadržaj u kojem je navedena riječ korištena, a u slučaju ovog istraživanja faktor (ne)zadovoljstva.

6.2. Faktori nezadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom (otvorena pitanja)

Faktori nezadovoljstva koje su nastavnici morali navesti u otvorenom pitanju djelomično su se podudarali s rezultatima ankete iz prvog dijela upitnika. Analiza ovih pitanja potvrdila je priznavanje nastavnikova posla u javnosti te plaću kao izvore nezadovoljstva. Analiza otvorenih pitanja pokazala je odstupanja. Među prvim aspektima koji uzrokuju nezadovoljstvo nastavnika njihovim poslom navedeni su kolege, roditelji i učenici, kao što je vidljivo u tablici 4.

Tablica 4. Faktori zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika njihovim poslom dobiveni odgovorima na otvorena pitanja

Mjesto	Broj pojavljivanja	Riječ
1	43	der...
8	12	kolege
9	11	roditelji
12	11	učenici
15	8	njemački
17	7	posao
21	7	vodstvo škole
24	6	motivacija
27	5	<i>priznavanje</i>
35	4	<i>primanja</i>
67	2	<i>plaća</i>

Riječ koja se najčešće ponavljala u odgovorima nastavnika bila je određeni član „der“, ali prva imenica koja se pojavljuje u odgovorima bila je „kolege“. Iduća je imenica koja se pojavljuje u analizi te koju su nastavnici naveli kao izvor nezadovoljstva „roditelji“, a potom „učenici“. Na 17. mjestu po učestalosti pojavljivanja među odgovorima nastavnika bila je riječ „posao“, koju slijedi „vodstvo škole“ kao izvor nezadovoljstva. Priznavanje i plaća prisutni su tek u ponekim odgovorima nastavnika.

6.3. Konkordancije

Budući da su određeni aspekti nastavnikova posla koji su u prethodnom dijelu bili izvori zadovoljstva u ovom dijelu istaknuti kao izvor nezadovoljstva, analizirane su konkordancije za svaki aspekt koji se pojavljuje i u aspektima zadovoljstva i aspektima nezadovoljstva.

6.3.1. Kolege

U prvom dijelu upitnika pokazalo se da su nastavnici većinom zadovoljni radnom klimom i suradnjom s kolegama te da su njihove kolege izvor njihova zadovoljstva u obavljanju posla. Međutim, u ovom dijelu ankete kolege su navedene kao aspekt aktualnog posla koji im smeta. Kako bi se pronašlo

objašnjenje kontradiktornih rezultata, analizirane su konkordancije nastavnikovih odgovora kao u (10).

(10)

die Einstellung mancher Kollegen zu meinem Fach (Wahlfach - unwichtig).

*Unverständlichkeit mancher Kollegen, ungenügende Unterstützung der Schulleitung
nachmittags keine Freizeit, Neid der Kollegen*

wenn jemand von den Kollegen sagt, dass etwas unmöglich ist

Mangelhafte Kooperation der Kollegen, Ansehen von Lehrern in der

die Kollegen geben keine Unterstützung bei den

Kooperation mit den Kollegen

Anerkennung von Kollegen

die Unterstützung von einigen Kollegen, die nicht aus meinem Schulfach sind

die Zusammenarbeit mit einigen Kollegen

Iz navedenih konkordancija vidljivo je što je izvor nezadovoljstva nastavnika kada se govori o njihovim poslovnim suradnicima. Nastavnicima njemačkoga jezika smeta nerazumijevanje nekih kolega s kojima surađuju te njihova zavist. Smeta im kada njihove kolege smatraju neke stvari neizvedivima. Nastavnicima smeta nedostatak suradnje s kolegama te činjenica da ne dobivaju dovoljno potpore od kolega.

6.3.2. Roditelji

Ovaj aspekt nastavnikova posla nije bio obuhvaćen prvim dijelom ankete te se prvi put pojavljuje u analizi otvorenih pitanja. Da je taj aspekt nastavnikova posla bitan, govori i pozicija imenice „roditelji“ u analizi odgovora. Ona je druga imenica na listi najčešćih riječi pri analizi aspekata posla kojim su nastavnici njemačkoga jezika nezadovoljni. Nastavnici dakle navode roditelje kao veliki izvor nezadovoljstva, odnosno aspektom posla koji im smeta. Da bi se doznali točni razlozi zbog kojih su roditelji tako velik faktor nezadovoljstva, analizirane su konkordancije i za ovu imenicu, kao što je prikazano u (11).

(11)

Keine Unterstützung der Eltern gegenüber der Lehrarbeit im Allgemeinen
Anerkennung meiner Arbeit durch die Eltern, psychische Belastung
von der Seite der Eltern und der ganzen Gesellschaft unterschätzt
die Eltern machen ihre Arbeit bei den Kindern nicht
die Beziehung der Eltern zu unserem Beruf
Disziplin der Schüler-Eltern die zu viel erwarten
unzufriedene und unmögliche Eltern, unmotivierte Schüler/innen
Anerkennung von Schulleiter, teilweise Eltern und Kollegen,
die Einstellungen der Gesellschaft (Eltern) zur Sprache(Deutsch)
Benahmen immer größerer Zahl der Eltern

Prikazane konkordancije pokazuju zašto su nastavnici nezadovoljni roditeljima kao aspektom njihova posla. Nastavnicima smeta stav roditelja i njihovo nepriznavanje nastavničkog posla. Ponašanje sve većeg broja roditelja čini nastavnike nezadovoljnima te neki nastavnici navode da su roditelji jednostavno „nemogući“. Nastavnici isto tako smatraju da ih roditelji podcjenjuju, a s druge strane neki roditelji ne odrađuju svoj posao roditelja, već očekuju da to odradi nastavnika. Iz navedenog proizlazi da su roditelji zaista velik izvor nezadovoljstva i da nastavnicima smetaju brojni faktori koji su vezani uz odnos s roditeljima njihovih učenika.

6.3.3. Učenicima

Iako su učenici u prvom dijelu ankete bili navedeni kao najveći izvor zadovoljstva nastavnika njemačkoga jezika, u analizi otvorenih odgovora nastavnika taj se aspekt nametnuo kao izvor nezadovoljstva. Kako bi se objasnile okolnosti zašto je to tako, obrađene su konkordancije tog aspekta kao u (12).

(12)

schlechtes Vorwissen der Schüler, intrinsische Motivation bei den Schülern
intrinsische Motivation bei den Schülern mangelt
immer weniger Schüler, Schulsystem Unterschätzung des Wahlfachs

*Immer weniger Schüler, wegen Einstufung des Fachs als fakultativ
schwache Motivation der Schüler Fachkollegen – keine Disziplin der Kinder
mehr als 16-18 Schüler als Lehrgruppe*

z.B. 12 Schüler in dieser Klasse Deutsch schon keine Kenntnisse haben

Disziplin der Schüler - Eltern die zu viel erwarten

Lernwilligkeit der Schüler

die Klassen mit 30 Schülern

Rezultati analize konkordancija pokazali su da rad s djecom, odnosno odnosi s učenicima nisu izvor nezadovoljstva, već drugi faktori koji uključuju „učenike“. Nastavnici su stoga nezadovoljni lošim učeničkim predznanjem njemačkoga jezika, nedostatkom motivacije učenika. Smeta im što je svake godine sve manji broj učenika koji žele učiti njemački jezik, a s druge strane nekim nastavnicima smeta prevelik broj učenika njemačkoga jezika po razredu, koji dolazi do brojke 30. Spremnost učenika na učenje isto navode kao nešto što im smeta u obavljanju njihova posla. Takvi rezultati pokazuju da izvor nezadovoljstva nisu učenici, odnosno rad s učenicima, već drugi faktori: predznanje, veličina razreda, disciplina te motivacija.

6.3.4. Posao

Iako je prvi dio ankete pokazao da su nastavnici uglavnom zadovoljni svojim poslom, pri analizi otvorenih pitanja posao se pojavio kao čimbenik nezadovoljstva. Zbog toga su i za ovu imenicu analizirane konkordancije da se dođe do pravog sadržaja, odnosno uzroka nezadovoljstva, a što je vidljivo u (13).

(13)

niedriger Lohn für solche verantwortliche Arbeit

keine Anerkennung meiner Arbeit durch die Eltern

zusätzliche unnütze Arbeit (kommt vom Ministerium)

Arbeit Gehalt

-zu viel Schreibarbeit (Programme...

fehlende Anerkennung unserer Arbeit

administrative Arbeit/Formulare erfüllen/immer mehr Tabellen

Bild, das die Öffentlichkeit von unserer Arbeit hat

die Eltern machen ihre Arbeit bei den Kindern nicht

Analiza konkordancija pokazala je da „posao“ nije izvor nezadovoljstva, već drugi faktori koji utječu na nastavnički posao. Nastavnicima izrazito smeta dodatni administrativni posao i mnogo pisanja uz ključni dio posla koji redovito obavljaju (odgoj i obrazovanje). Vrlo su nezadovoljni priznavanjem njihova posla od strane roditelja i slikom koju njihov posao ima u javnosti te iznosom plaće za tako odgovoran posao koji obavljaju. Iz ove analize vidljivo je da nije riječ o nezadovoljstvu poslom, već plaćom, roditeljima, priznavanjem, administrativnim radom i slikom u javnosti.

6.3.5. *Vodstvo škole*

Isto kao i kod kolega, učenika i posla, faktor koji se odnosi na vodstvo škole u prvom je dijelu ankete bio prikazan kao aspekt posla kojim su nastavnici njemačkoga jezika zadovoljni. Analizom otvorenog pitanja u kojem su nastavnici trebali nabrojiti 3 aspekta svojega trenutnog posla koji im najviše smetaju pojavilo se vodstvo škole kao jedan od aspekata. Kako bi se provjerio pravi razlog, analizirane su konkordancije, kao što je prikazano u (14).

(14)

Unterschätzung des Wahlfachs, Unsicherheit Schulleitung, Kündigung,

Ungenügende Unterstützung der Schulleitung, Bürokratie, Kein Geld für Fortbildung

fehlende Anerkennung durch Schulleitung Administrative Arbeit Gehalt

fehlende Unterstützung des Ministeriums, der Schulleitung und der Kollegen/Kolleginnen

Zeitaufwand, Stundenplan, zu große Klassen, Schulleitung, Sekretärin, Schulausschuss

Anerkennung durch Schulleitung

Iz prikazane analize vidljivo je da se u ovom slučaju radi o slabom priznavanju nastavnika i slaboj potpori od strane vodstva škole.

7. DISKUSIJA

Bez obzira na to što u javnosti sve više prevladava mišljenje da su nastavnici nezadovoljni svojim poslom, rezultati su pokazali da je prisutno mnogo više faktora zadovoljstva nego nezadovoljstva kod nastavnika njemačkoga jezika. Faktori nezadovoljstva su vremensko, odnosno psihičko opterećenje, daljnji razvoj školstva, djelovanje nastavničkog posla na zdravlje, zaštita od gubitka posla, mogućnost napredovanja, te plaća i ugled u društvu, a faktori zadovoljstva izdvojeni rezultatima ankete mnogo su brojniji, primjerice: rad s djecom, odnosi s učenicima, učenička volja, uspjeh rada u neposrednoj nastavi, uspjeh u odgojnim zadacima, trajanje praznika, mogućnost samoostvarenja, suradnja s kolegama, podrška kolega i slično. Istraživanje je stoga pokazalo da su nastavnici/profesori njemačkoga jezika najnezadovoljniji ugledom i nepriznavanjem u društvu i javnosti. Unatoč tome što se novac u medijima nameće kao glavni uzrok štrajka nastavnika ili njihova nezadovoljstva, ovo je istraživanje pokazalo da je ugled i nepriznavanje od strane društva najveći faktor nezadovoljstva, a plaća je tek jedan od faktora nezadovoljstva te nije glavni uzrok. Isto tako, rezultati su pokazali da su nastavnici/profesori njemačkoga jezika zadovoljni suradnjom s kolegama i mogućnostima koje im njihovo zvanje pruža, kao što su kreativnost, samoostvarenje, učenje novoga i slično. Čimbenik koji je izdvojen i rezultatima potvrđen kao najveći uzrok zadovoljstva nastavnika (iznad 90 %) rad je s djecom.

LITERATURA

- Bieri, T. (2002) *Die berufliche Situation aus der Sicht der Lehrpersonen. Zufriedenheit, Belastung, Wohlbefinden und Kündigungen im Lehrberuf*. Doktorski rad. Eberhard-Karls-Universität Tübingen.
- Bieri, T. (2006) *Lehrpersonen: Hoch belastet und trotzdem zufrieden?* Bern/Stuttgart/Wien: Haupt Verlag.
- Deci, E. L., i Ryan, R. M. (2002) *Handbook of self-determination research*. Rochester: University of Rochester Press.
- Deci, E. L. i Ryan, R. M. (1994) Promoting self-determined education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 38 (1), 3-14.

- Dorman, J.P., Fisher, D.L. i Waldrip, B.G. (2006) Classroom environment, students' perceptions of assessment, academic efficacy and attitude to science: A LISREL analysis. U Fisher, D.L. i Khine, M.S. (ur.) *Contemporary Approaches to Research on Learning Environments Worldviews*. Singapore: World Scientific, 1-28.
- Grassl, M. (2012) *Belastet und/oder zufrieden? Eine empirische Studie zur Berufszufriedenheit von Lehrkräften verschiedener Schulstufen in Südtirol*. Doktorski rad. Freie Universität Bozen.
- Hanfstingl, B., Andreitz, I., Müller, F. H., i Thomas A. (2010) Are self-regulation and self-control mediators between psychological basic needs and intrinsic teacher motivation? *Journal for Educational Research Online /Journal für Bildungsforschung Online* 2 (2), 55–71.
- Ipfling, H. J., Peez, H. i Gamsjäger, E. (1995) *Wie zufrieden sind die Lehrer? Empirische Untersuchungen zur Berufs(un)zufriedenheit von Lehrern/Lehrerinnen der Primar- und Sekundarstufe im deutschsprachigen Raum*. Bad Heilbrunn: Klinkhardt.
- Krampen, G. (1978) Über die Beziehung von Berufszufriedenheit und beruflichen Wertorientierungen bei Lehrern. *Psychologie und Praxis* 22 (2), 49-57.
- Landert, C. (2002) *Zufriedenheit und Unzufriedenheit im Lehrerberuf. Ergebnisse einer Untersuchung bei Deutschschweizer LehrerInnen*. Zürich: Landert Farago Davatz & Partner.
- Landert, C. (2009) *Die Berufszufriedenheit der Deutschschweizer Lehrerinnen und Lehrer. Bericht über die Onlinebefragung vom September/Oktober 2006*. Zürich: Partner für Sozialforschung Evaluation Konzepte, Landert Farago Partner.
- Müller, F. A., Andreitz, I. i Hanfstingl, B. (2008) *Die Bedeutung der Selbstbestimmung von Lehrpersonen für Unterricht und Lernen –Empirische Befunde aus dem Interventionsprojekt*. IMST. Wissenschaftliche Beiträge aus dem Institut für Unterrichts- und Schulentwicklung, Nr. 3. Klagenfurt: Alpen-Adria-Universität
- Müller, F., Anreitz, I. i Palekčić, M. (2008) Lehrermotivation – ein vernachlässigtes Thema in der empirischen Forschung. *Odgojne znanosti*, 10 (1), 39-60.
- Murray, H.A. (1938) *Explorations in personality*. Oxford, England: Oxford University Press (<http://psycnet.apa.org/psycinfo/1938-15040-000>) (2.1.2016.).
- OECD (2005) *Teachers matter: Attracting, developing and retaining effective teachers*. OECD Publishing.
- Šimić Šašić, S., Klarin, M. i Grbin, K. (2013) Motivacija za učiteljski poziv, zadovoljstvo studijem i zadovoljstvo izborom zanimanja. *Magistra Iadertina* 8 (1), 7 – 27.
- Wang, M.C., Heartel, G.D. i Walberg, H.J. (1993) Toward a knowledge base for school learning. *Review of Educational Research* 63 (3), 249-294.

JOB SATISFACTION OF GERMAN LANGUAGE TEACHERS IN CROATIA

Job satisfaction is an important indicator of an individual's perceived quality of life. In addition to having an immediate impact on an individual, it also affects his/her quality of work. Research has shown that teachers' job satisfaction is the most important factor influencing students' academic achievement. Some of the studies based on the self-determination theory have pointed out a correlation between teachers' (dis)satisfaction of certain aspects of the job, work conditions and intrinsic motivation, on the one hand, and students' motivation and academic achievement on the other. This study focuses on the factors of satisfaction found with German language teachers. This explanatory research has had two separate aims: one, to identify factors that influence job (dis)satisfaction in teachers of the previously mentioned foreign language, and two, to indicate aspects whose change could result not only in an increase in the level of teachers' job satisfaction but also in an increase in the efficiency of both learning and teaching. The research was conducted via a questionnaire given to teachers during the 23rd International Convention of 'Croatian Association of German Language Teachers' (October 2015). The subjects of the study were German language teachers working in primary and secondary schools. The research instrument was a questionnaire used in previously conducted studies on job satisfaction in Switzerland. The data analysis has shown fewer factors of dissatisfaction than satisfaction of German language teachers. The one factor confirmed by the study as the greatest cause of satisfaction is working with children, whereas the main factor of dissatisfaction was the (negative) image of the teaching profession held by the public.

Key words: motivation, German language teachers, self-determination theory, work motivation, job satisfaction